אהדר קרעיה לאחוריה וקרע קריעה אחרינא

אמר נח נפשיה דרב וברכת מזונא לא גמרינן

עד דאתא ההוא סבא רמא להו מתגיתיו

אברייתא ושני להו כיון דאמרי ניזיל וניכול

לחמא בדוך פלן כהסבו דמי: הסבו אחד מברך: אמר רב לא שנו אלא פת דבעי

הסבה אבל יין לא בעי הסבה ור' יוחנן אמר

אפילו יין נמי בעי הסבה איכא דאמרי אמר

רב לא שנו אלא פת דמהניא ליה הסבה

אבל יין לא מהניא ליה הסבה ורבי יוחנן אמר

אפילו וין נמי מהניא ליה הסבה מיתיבי

לכיצד סדר הסבה אורחין נכנסין ויושבין על

גבי ספסלין ועל גבי קתדראות עד שיכנסו

כולם הביאו להם מים כל אחד ואחד נוטל ידו

אחת בא להם יין כל אחד ואחד מברך לעצמן

עלו והסבו ובא להם מים אף על פי שכל

אחד ואחד נטל ידו אחת חוור ונוטל שתי

ידיו בא להם יין אף על פי שכל אחד ואחד

ברך לעצמן אחד מברך לכולם להאיך לישנא

דאמר רב לא שנו אלא פת דבעי הסבה אבל

יין לא בעי הסבה קשיא רישא שאני אורחיז

דרעתייהו למיעקר ולהאיך לישנא דאמר רב

לא שנו אלא פת רמהניא ליה הסבה אבל יין

לא מהניא ליה הסבה קשיא סיפא •שאני

התם דמגו דקא מהניא ליה הסבה לפת

מהניא ליה הַסֹבה ליין: בא להם יין בתוך

המזון: ישאלו את בן זומא מפני מה אמרו

בא להם יין בתוך המזון כל אחד ואחד מברך

לעצמו לאחר המזון אחד מברך לכולם אמר

להם הואיל ואין בית הבליעה פנוי: והוא

אומר על המוגמר כו': מדקתני והוא אומר

על המוגמר מכלל דאיכא עדיף מיניה יואמאי

הואיל והוא נטל ידיו [א] תחלה באחרונה מסייע

ליה לרב דאמר רב חייא בר אשי מאמר רב

יהנוטל ידיו תחלה באחרונה הוא מזומן

לברכה ∞רב ורבי חייא הוו יתבי קמיה דרבי

בסעודתא א"ל רבי לרב קום משי ידך חזייה

דהוה מרתת אמר ליה רבי חייא יבר פחתי

עיין בברכת מזונא קאמר לך: אמר רבי זירא

אמר רבא בר ירמיה ימאימתי מברכין על

הריח משתעלה תמרתו א"ל רבי זירא לרבא

בר ירמיה והא לא קא ארח אמר ליה

ולטעמיך המוציא לחם מן הארץ דמברך והא לא אכל אלא דעתיה למיכל הכא נמי דעתיה

לארוחי אמר רבי חייא בריה דאבא בר נחמני

אמר רב חסדא אמר רב ואמרי לה אמר רב

חסדא אמר זעירי הכל המוגמרות מברכין

עליהן בורא עצי בשמים חוץ יממושק שמן

חיה הוא שמברכין עליו בורא מיני בשמים

מיתיבי אין מברכין בורא עצי בשמים אלא

על אפרסמון של בית רבי ועל אפרסמון

קבג א מיי׳ פ״א מהל׳ ברכות הל׳ יב סמג עשיו כו טור או״ח סי׳ העד ים. קבד ב מייי פ״ד מהלי נרכות הלכה יד סמג שם טוש"ע או"ח סי קעד סעיף ח: סעיף ח: קבה ג מיי' פ"ו מהלי ברכות הלכה יב סמג שם מוש"ע א"ח סי' קפא סטיף ו: סעיף ו: קבו ד מיי׳ פ״ט מהלי ברכות הלי ב סמג שם טוש״ע או״ח סימן רטו יע או״ח סימן רטו סעיף יב:

קבו ה מיי שם טוש"ע שם

טוש"ע שם סעיף כ: טוש"ע שם סעיף כ: קבמ ז מיי שם הלכה ג טוש"ע שם סעיף ד:

כול ח מיי׳ שם טוש״ע שם כל ח מיי׳ שם טוש״ע שם

:סעיף

קבח ו מיי׳

סעיף יג: ניי' שם והל' א

מוסף רש"י

הואיל ואין בית הבליעה פנוי. לעטות אמן אחר ברכה ואינו מתכוון לה לפיכך אינו ולא בברכת חבירו (סידור רש"י סי' קה, הפרדס עמ' קפה) ואס נתכוין יענה אמן ויצא (הפרדם שם). בר פחתי. צן (הפרדם שם). בר פחתי. כן גדולים (שבת ג: ובט.) או: בנו של תלמיד חכם (נויר נט.). משחא כבישא. לא בכל בתוך הסעודה קאמר אלא בכל להריח (לקמן נג.).

רבינו חננאל (המשך) קום עיין בברכת המזון אמר לך, כלומר, רב נתן לך אמו ל, כלומו דב הון לך רשות לברך ברכת המזון, וכיון שתרחוץ ידך בתחילה אתה הוא המזומן לברך וברכת ברכת המזון. **וברכת** המגמר משתעלה תמרתו. ברכת וכל המצות ברכתן עובר לעשייתן, וכן כל בשמים מברכין ואח״כ מריחין. כל המגמרות ברכתן בורא עצי בשמים, חוץ מן המושך שהוא מין חיה, לפיכך אין מברכין עליו אלא מיני בשמים. וכן אלענבר שהוא בשמים. זכן אלענבו שהוא מין הדגה כיוצא במושק בורא מיני בשמים. וכן כל היוצא בהן שאינו מן העץ. ומותבינן עלה אין מברכין בורא עצי בשמים אלא על כר׳ יוחנן דאמר שמן ערב. פירוש כשרתא עיקרו שמז ומפנימין אותו במיני הפנימין אותו במיני בשמים. פירוש שמן כבוש שמענו מרבותינו שכובשים שומשומין וורד ועצי בושם הרבה, . השמשמין הריח שלבשמים עליהם עצי בושם, מהו דתימא כיון דקרוב לטחינתו נתנן בהם לא קלטו, נתנן בהם לא קלטו, קמשמע לן דבין כשרתא בין קבים היקים המחדר מישחא כבישא בין מישחא טחינה, כולהו בורא עצי

בשמים מברכינן עליהו.

ידיו לפירות דהוי מגסי הרוח כיון שחינו נוטל שתי ידיו": בא להם יין ובו'. אע"ג דיין שלפני המזון פוטר יין שלאחר המזון כ"ש זה שלפניו הוא שאני הכא כיון שעלו להסב הוי שנוי מקום ולריך לברך: הואיל ואין בית

הבליעה פנוי. וי״מ כשאומר סברי מורי והם מניחין לחכול כדי לשמוע הברכה ולענות אמן שיהיו פטורים וכן משמע בירושלמי גבי הך ברייתא ה"מ באורחין אבל בבעל הבית פטור מפני שהכל פונים אצל בעל הבית תני רבי חייא אף בעל הבית בתוך ביתו ואין נראה לרבינו אלחנן דכיון שתקנו חכמים שיברך כל אחד לעצמו אינו יולא כלל בברכת חבירו וגם שלא תחלוק בין פנוי לשאינו פנוי דאתי למטעי והטוב והמטיב יש מפרש שפוטר לאחרים לכולי עלמא דהכי משמע הטוב לעלמו והמטיב לאחריני שהם שותים ממנו ורבינו יחיאל היה אומר דלא היא דשייך נמי אין בית הבליעה פנוי ולא פליג בין הטוב ובין ברכת היין דמשום האי טעמא הטוב לדידיה ומטיב לאחריני אינו פוטר אחרים דהא המטיב שייך אפי׳ שלא בפני המטיבין לו כדאמרי׳ לקמן בפרק הרואה (דף נט:) אמרו לו ילדה אשתך זכר אומר ברוך הטוב והמטיב הטוב לדידיה והמטיב לחשתו חע"ג דחין חשתו חצלו חבל לריך עיון קלת מהבדלה שחנו מבדילין ועומדים היאך אנו פוטרין זה את זה מיין ומהבדלה אחרי שאין אנו לא יושבים ולא מסובין ושמא י"ל מתוך שקובעין עלמן כדי ללאת ידי הבדלה קבעי נמי אכולה מילתא ולכך נאה וטוב למבדיל וגם לשומעים שישבו בשעת הבדלה שאז יהיה נראה כהבע ופוטר אותס: בל המוגמרות מברכין עליהן בורא עצי בשמים. : אע"פ שנשרפו ואין עלי בשמים בעין ועל ההדם שבכל מקום. נעל

הלכות גדולות לא גרים תיובתא ומשני תנא הדס וכל דדמי ליה כלומר שעיקרו לריח לאפוקי תפוחים וחבושים שחין עיקרן לריח אלא לאכולב ומי שהולך בבית שיש שם בשמים ויש שם מיני בשמים שמריח בהן ומספקא ליה אי ממין עץ אי ממין אדמה הוא יש מפרשים שמברך שהכל נהיה בדברו דעל כולן אם ברך שהכל יצא והרב רבינו משה מקולי היה אומר שיברך בורא מיני בשמים: משחא כבישא. פי׳ ר״ח שמענו שכובשין מרבותינו

שומשמין וורד ועלי בשמים זמן מרובה וקולטין השומשמין ריח של בשמים וסוחטים וטוחנים אותם ויש בו ריח של בשמים ומשחה טחינה קרוב לטחינתו נותנים עליהם עלי בשמים ואינו קולט כל כך הריח:

של בית קיםר ועל ההדם שבכל מקום תיובתא אמר ליה רב חסדא לרב יצחק האי משחא דאפרסמון מאי מברכין עלויה א"ל הכי אמר רב יהודה בורא שמן ארצנו א"ל בר מיניה דר' יהודה דחביבא ליה ארץ ישראל לכולי עלמא מאי א"ל הכי אמר רבי יוחגן יבורא שמן ערב אמר ר' אדא

בר אהבה האי כשרתא מברכין עלויה בורא עצי בשמים אבל משחא כבישא לא ורב כהנא אמר אפילו משחא כבישא אבל משחא מחינא לא נהרדעי אמרי "אפי' משחא מחינא אמר

אהדר קרעיה לאחוריה. קרע שקרע בהספד רבו החזיר החלוק בא אחד גושל ידו אחת. מפני יי כבוד הברכה ולא דמי לנוטל לאחוריו ומה שלאחור לפנים כדי לקרוע קרע אחר להראות אבל עכשיו כיום המיתה על שהיו לריכים להוראה ואין יודעים להורות: רמי להו כו'. כדרמינן לעיל וע"כ מבעי ליה לאוקומי ברייתא בהכי

וקתני אחד מברך לכולם דקביעות הוא: הביאו להם מים. כך היו רגילים: נוטל ידו אחת. לקבל בה כום ששותה לפני המזון: עלו. על המטוח והסבו: חוזר ונוטל ב' ידיו. שלריך לחכול בשתיהן: חע"פ שכל חחד ואחד ברך לעלמו. לריכין עוד ברכה שאין ברכה ראשונה פוטרתו שאין הראשון קרוי שלפני המזון שאינו במהום סעודה והאי בתרא הוא יין שלפני המון: אחד מברך לכולן. דכיון דהסבו הוקבעו: קשיא רישא. דקתני כל אחד ואחד מברך לעלמו: שחני חורחין דדעתייהו למיעקר. סופן למיעקר ולעלות ולהסב במקום אחר שאין זה מקום המסיבה אלא כאן ישבו עד שיתכנסו כל הקרואים. ודרך בעלי בתים עשירים היה לזמן לסעודתם אורחים עניים להכי קרי להו אורחים. והא דאמר רב יין לא בעי הסבה אלא ישיבה בעלמא שלא בשעת סעודה קאמר או בשעת סעודה ובמקום סעודה: הואיל ואין בים הבליעה פנוי. ואין לב המסובין אל המברך אלא לבלוע: מכלל דאיכא עדיף מיניה. ואפ״ה כיון דאתחיל בחדא עביד לאידך: הנוטל ידיו מחלה. במים אחרונים הוא מזומן לבהמ"ו: חזייה. רבי חייא לרב: דהוה מרתח. שמא ראה ידי מלוכלכות או שמא הארכתי באכילה יותר מדאי: עיין בברכת מוונא קאמר לך. כאן נתן לך רשות לברך בהמ"ז שהנוטל ידיו תחלה הוא מברך: על הריח. של קיטור העשן מוגמר: **תמרקו**. שמתמר ועולה: הא לא ארח. לא הריח בו עדיין ולא נהנה: מברכין עליהן בורה עלי בשמים. וחע"פ שנשרף ואינו בעין אלא שהתימור עולה: חוץ ממושק. מושג"ה בלע"ו: שהוה מן חיה. מן הרעי של חיה: מיחיבי חין מברכין בורא עלי בשמים אלא על אפרסמון. שהעך עלמו בא לפנינו: של בית רבי ושל בית קיסר. נקט הני משום שאינו מלוי אלא בבית מלכים ובעלי גדולה: ועל ההדם שבכל מקום. וה"ה לכל הדומה להם שהעץ עלמו מריח בלא שרפה אלא דהדם שכיח ודברו חכמים בהווה בכל מקום. ומוגמר לא מברכינן אלא בורה מיני בשמים: משחה דהפרסמה מאי מברכין. על ריחו: שמן ארלנו. שהיה גדל ביריחו ועל שם הריח היתה נהראת יריחו. והוא פנג האמור בספר יחזקאל (מ) יהודה וא"י המה רוכליך בחיטי מנית ופנג כך ראיתי בספר יוסף בן גוריון: בר מיניה דרב יהודה. אל תביא לי ראיה מדבריו בזו: כשרתה. קושט: משחה כבישא. שמן שבו טמון הקושט והשמן מריח מן הבושם שבתוכו: לא. הואיל ואין נראה לעינינו אלא השמן: משחא טחינה. שטחנו בו כשרתה:

מוספתה פ"ד ה"ה,מוספתה פ"ד ה"י, ב) רש"ל מ"ז עד באחרונה. מן מו:, ה) [עס], ו) פיי מן מו:, ה) [עס], ו) פיי דולים [עבת ג: ועס בן גדולים וע' מ"ע לעיל יג:ן, ז) וועי' מ"ש תוס' פסחים קטו. ד"ה כל שטיבולו כו' ומו' חגיגה יח: ד"ה מגיגה יח: ד"ה

גליון הש"ם

, גמ' שאני התם דמגו דקא מהניא ליה הסבה. עי' לעיל לף ל"ט ע"ל נרט"י ד"ה זקנה ובתום' ד"ה נתן:

הגהות הגר"א

[א] גם' (ואמאי הואיל והוא נטל ידיו באחרונה) נמחה:

מוסף תוספות

ואינו אלא לנקיות בעלמא. ב. בתוס' רי"ש הוסיף. ולכך לא מקרו עצי בשמים.

>>⊕< לעזי רש"י

מושג"א. מושק.

רבינו חננאל

והוא אומר על המוגמר. פירוש, ארישא קאי דקתני הסבו אחד מברך לכלן . המוציא לחם מז הארץ והוא המוציא לחם מן הארץ והוא אומר על המוגמר, פירוש הבוצע הוא מברך על המוגמר, ואם הביאו בתוך הסעודה אף על פי שאין דרך ארץ להביא מוגמר על דרך ארץ להכיא מוגמר על הסעודה. אלא לאחר הסעודה. ולא תימא כשם הסעודה כל אחד הסעודה כל אחד מברך לעצמו, כך בתוך הסעודה כל אחד המברך לעצמו, אלא בתוך הסעודה אחד מברך לכולן. מופודש כך בתלמוד אין שידאל: ואומר על המוגמר, מה בין מוגמר ליין, מוגמר ניין, כלומר מולן מה בין מוגמר ליין, מוגמר נולן וכלון מוגמר נולן מוגמר בולן נולו מוצחים לברי. יינו וכולו חיים, כלומר כולן נולו וכול וחיים, לברים לברי. יינו וכולו חיים, לברים לברי. נהנין וכולן חייבין לברך. יין נהנין וכולן חייבין לברך. יין כל אחד כשהוא שותה בתוך הסעודה הוא מברך, ואע״ג דאיכא גדול ממנו, כיון שנתנו לו רשות לזה ובוצע, שנות לדו שוו לדו שבובע, הוא מברך על המוגמר. מסייע ליה לרב דאמר הנוטל ידיו באחרונה תחלה, הוא מזומן לברכת המזון, ואע"ג דאיכא התם גדול ממנו, כבר ניתנה לו רשות. הנוטל ידיו רשות. הנוטל ידיו באחרונה תחלה הוא מזומן לברכה. כל הגדול קודם אבל הקודם ונטל זריז ומשובח. ומדקאמר תחלה שמע מינה שכולם צריכים ליטול. מ[י]הא שמעינן שאם רוצים לברך ושוב ליטול ידיהם הרשות בידם. והני מילי שלא אכלו דבר מזוהם כגון בשר בהמה ועוף אי נמי דגים, אבל ועוף אי נמי דגים, אבל אכלו דבר מזוהם, קיימא לן לקמן פרק אלו דברים דידים מזוהמות פסולות לברכה. חייה אמר אביי ואמר לו ביור פחתי פי׳ בר רברבני

. בדכתיבן והפחות והסגנים.